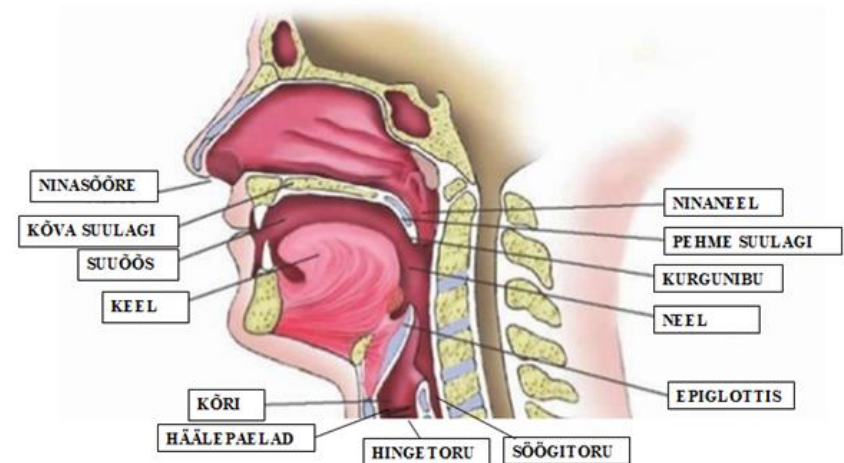

NEELAMISHÄIRED: MÄRKAMINE, HINDAMINE, RAVI

Merle Mõttus
SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla
taastusravi keskus
logopeed
2019

Neelamisfunktsioon

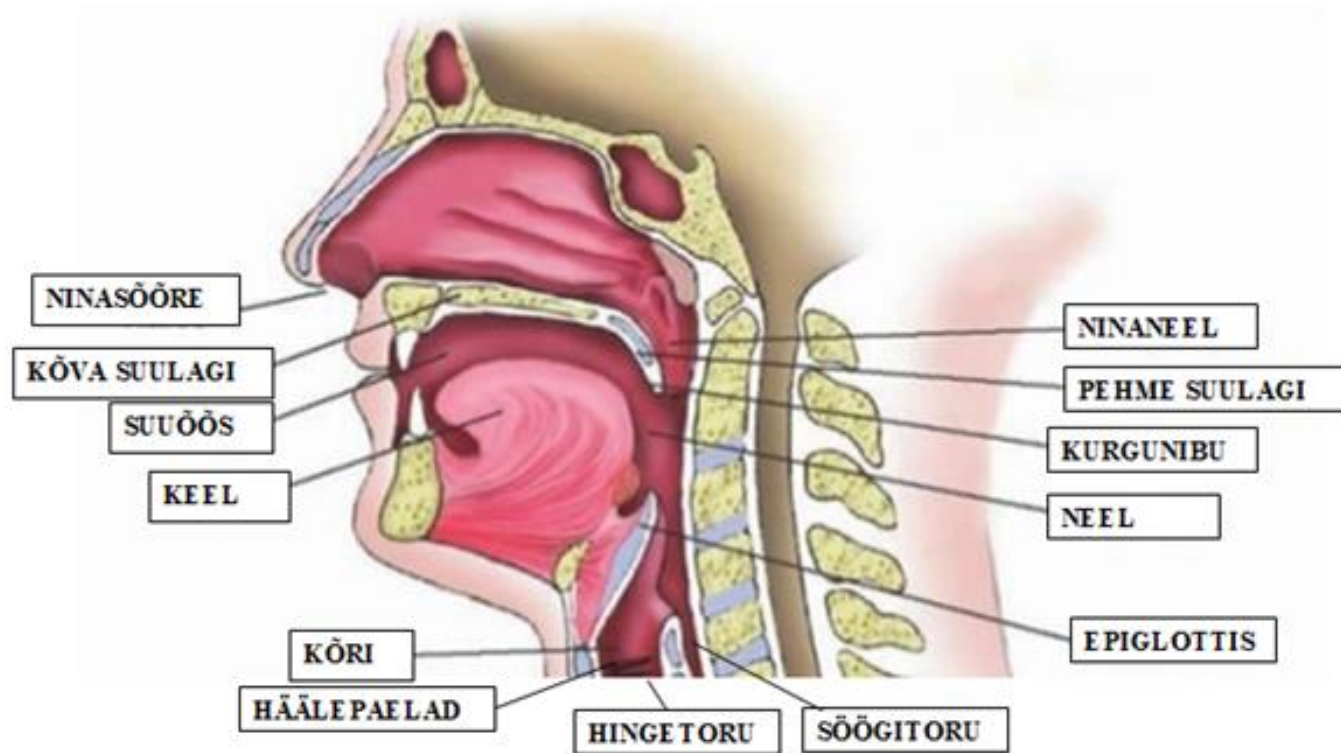
- Efektiivne huultepide
- Booluse moodustamine
- Koordineeritud keeleliigutused
- Pehme suulae tõus
- Neelamisrefleksi vallandamine
- Kõritõus
- Hingamisteede kaitse
- Neeluseinte kokkutõmbumine
- Ülemise söögitoru sfinkteri avamine-sulgumine
- Toidupala liikumine mööda söögitoru mao suunas

Mis on neelamishäire?

Düsfaagia e neelamishäire on häire toidu liikumisel mistahes osal teel suust läbi neelu ja söögitoru makku.

Neelamisfunktsioon

Neelamishäirele viitavad märgid

1. Sülje kontroll
2. Toit/vedelik valgub suunurgast välja
3. Oraalse transpordi raskused (jäägid suus, kogunemine põske, tabletid)
4. Korduvad neelatused
5. Tunne, et toit jääb justkui kurku kinni (sh näiteks raskused tablettide neelamisel)
6. Köha söömise ajal või pärast söömist, sh kurgu puhastamine
7. Häälemuutused (nö „märg“ hääl)
8. Pikenenud söömisele kuluv aeg

Mis võib põhjustada neelamishäiret?

Neelamishäire põhjustajateks on peamiselt:

- neuroloogilised haigused: insult, degeneratiivsed haigused-nt motoneuroni haigus, Scl. Multiplex, Parkinsoni tõbi
- Kasvajad: ajukasvajad, suu-ja kõripiirkonna kasvajad
- Traumad
- Reflukshaigus jne.

Tähelepanuta jätmisel võivad olla tagajärgedeks:

- Aspiratsioonipneumoonia
- Alatoitumus
- Dehüdreerumine

NEELAMISFUNKTSIOON JA LOGOPEEDI ROLL:

- Neelamishäire esinemise ning raskusastme kindlaks tegemine
- Neelamisfunktsiooni hindamine (sh instrumentaalsed neelamisuuringud)
- Toidu, vedelike modifitseerimine
- Neelamisteraapia teostamine
- Patsiendi, lähedaste, personali nõustamine

Meeskonnatöö

Meeskonnas vastuseid nõudvad küsimused:

- Kas pt-l on neelamishäire? Kas miski viitab sellele?
- Kellega konsulteerida ja nõu pidada? Mis spetsialistid kaasata? Pt, lähedased, toitmisarst, toitmisõde, KNK, gastroenteroloog, radioloog, neuroloog, logopeed, füsioterapeut, tegevusterapeut jne.
- Kui raskelt neelamishäire avaldub? Kas piisab toidu/vedelike modifitseerimisest? Kas on võimalik tagada turvalise neelamise võtteid, nende järgimist?
- Kas on vaja enteraalset toitmist?

Kirjandus

- Steele M. C., et al., *The Influence of Food Texture and Liquid Consistency Modification on Swallowing Physiology and Function: A Systematic Review* (2014).
- Newman, R., Vilardell, N., Clave, P., Speyer, R. *Effect of Bolus Viscosity on the Safety and Efficacy of Swallowing and the Kinematics of the Swallow Response in Patients with Oropharyngeal Dysphagia: White Paper by the European Society for Swallowing Disorders (ESSD)* (2016).
- Patino-Hernandez et al., *Sarcopenic dysphagia* (2016).